

The Minimalists:
Joshua Fields Millburn
Ryan Nicodemus

Lásku si zaslouží lidé, ne věci

Lásku si zaslouží lidé, ne věci

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihazlin.cz
www.albatrosmedia.cz

☰ KNIHA ZLIN

Joshua Fields Millburn & Ryan Nicodemus
Lásku si zaslouží lidé, ne věci – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

The Minimalists:
Joshua Fields Millburn
Ryan Nicodemus

Lásku si zaslouží lidé, ne věci

LOVE PEOPLE, USE THINGS

Copyright © Joshua Fields Millburn & Ryan Nicodemus

Translation © Eva Maršíková, 2021

ISBN tištěné verze 978-80-7662-219-7

ISBN e-knihy 978-80-7662-221-0 (1. zveřejnění, 2020) (ePDF)

Věnováno Rebecce a Mariah

Dbejte toho, abyste milovali lidi
a využívali věci, nikoli milovali věci
a využívali lidi.

ARCIBISKUP FULTON J. SHEEN, KOLEM ROKU 1925

Kéž byste se naučili milovat lidi
a využívat věci, ne naopak.

DRAKE, 2013

Obsah

9	Předmluva: Příprava na pandemii
15	Úvod do života s méně věcmi
51	Kapitola 1: Vztah k věcem
87	Kapitola 2: Vztah k pravdě
123	Kapitola 3: Vztah k sobě
163	Kapitola 4: Vztah k hodnotám
195	Kapitola 5: Vztah k penězům
231	Kapitola 6: Vztah k tvořivosti
269	Kapitola 7: Vztah k lidem
321	<i>Doslov</i>
325	<i>Poděkování</i>
341	<i>Pracovní list</i>

Předmluva

Příprava na pandemii

V ulicích se to hemží muži v uniformách, kteří třímají obří útočné pušky. Přes megafony nám přikazují zamknout se v našich domovech a nevycházet ven. Z reproduktorů vojenských helikoptér vyřvává jako hudební doprovod k naší nové dystopické budoucnosti píseň „Stayin’ Alive“ od Bee Gees. *Prásk! Prásk!* Rychle za sebou zazní dva výstřely. S trhnutím se probudím a vedle sebe spatřím svoji ženu. Dcera je ve svém pokojíku, obě spí. Jdu do obývacího, vytáhnu roletu a zadívám se ven. Los Angeles. Půlnoc. Bulváry jsou prázdné. Ve světle pouličních lamp je vidět jemné mrholení. Ani náznak stanného práva. Jen pod kopcem stojí nějaký pick-up. Zhluboka si oddechnu. Naštěstí to byla jen noční můra. Přesto se svět, do něhož jsem se probudil, nápadně liší od toho, ve kterém jsem strávil první čtyři desítky let svého života. Ne že by snad přímo nastala apokalypsa, ale normální stav to není.

K pokladnám supermarketů se klikatí dlouhé fronty. Výkladní skříně opuštěných obchodů na Rodeo Drive jsou zatlučené prkny. Na vylidněné kinosály ponořené do hlubokého ticha a tmy sedá prach. Houfům lidí, kteří si mezi sebou drží rozestupy jeden a půl metru, nezbývá než bloumat mezi prázdnými regály potravinových bank. Vystresované rodiny si kvůli omeze-

ní pohybu osob musejí zvyknout na neustálou přítomnost svých blízkých. Nemocnice jsou plné přepracovaných sester a lékařů, jejichž rozlícení není na první pohled patrné jen díky podomácku vyrobeným rouškám. Když jsem na jaře roku 2020 dopisoval poslední kapitolu této knihy, svět zrovna zachvátila pandemie covidu-19.

To, co je nyní „normální“, normálně ani zdaleka nepůsobí. Pod povrchem naší každodennosti, zatížené dvojí hrozbou finanční a zdravotní nejistoty, se valí spodní proud úzkosti. Možná však přece jen existuje způsob, jak uprostřed okolního chaosu nalézt klid a snad se i mít dobře.

Naším nepřítelem
už teď není jen
konzum, ale také
úpadek a rušivé vlivy
jak v materiální, tak
duchovní oblasti.

Ačkoli jsem to na začátku tohoto projektu netušil, v domácí karanténě zavedené kvůli pandemii mi došlo, že poslední dva roky spolu s Ryanem Nicodemusem – druhou polovinou dua The Minimalists – nepíšeme jen knihu o vztazích, ale svým způsobem také návod, jak se na pandemii připravit. Kdyby se nám podařilo tuto knihu dostat do rukou lidí v nesnázích ještě před rozšířením viru, mohli jsme zabránit spoustě trápení, protože nejlepší přípravou je vědomý

život. S odstupem se zdá být zřejmé, že takzvaní „prepperi“, chorobní shromažďovači zásob, které známe z televizních obrazovek, bývají na krizi připraveni ze všech nejhůř. Podporu a důvěru vstřícného okolí totiž nelze nahradit kukuřicí ani střelivem. Přežije ten, kdo si vystačí s málem. A kdo navíc pěstuje plnohodnotné vztahy, tomu se může navzdory svízelné celosvětové situaci i dařit.

Jedna ze záludností pandemie spočívá v tom, že řada věcí se díky ní ukáže v novém světle. Teprve po této katastrofě mnoho lidí pochopí, že ekonomika založená na exponenciálním růstu není zdravá, ale naopak zrani-

PŘEDMLUVA

telná. Jestliže se celé hospodářství zhroutí kvůli tomu, že všichni kupují jen nezbytnosti, pak zjevně nikdy nestálo na tak pevných základech, jak jsme si představovali.

Minimalistické hnutí popisované v této knize si poprvé získalo oblibu na internetu v období po finanční krizi v roce 2008. Lidé toužili najít řešení svých nově odhalených problémů: zadlužení a nadměrné spotřeby. Během následujících dvanácti let jsme bohužel opět zpohodlněli. Naším nepřitelem už teď není jen konzum, ale také úpadek a rušivé vlivy jak v materiální, tak duchovní oblasti.

Uprostřed paniky způsobené pandemií jsem si všiml, že řada lidí zápolí s otázkou, na niž s Ryanem hledáme odpověď už přes deset let: Co všechno vlastně potřebujeme? Každý z nás si samozřejmě odpoví jinak. Až příliš často nám nezbytnosti splývají s věcmi, které nutné nejsou, případně jsou přímo zbytečné (tyto tři kategorie – nezbytnosti, zbytečné věci a zbytečnosti – popisujeme v kapitole „Vztah k věcem“ v rámečku „Žádné zbytečnosti“). Když se ocitneme v nouzi, nejenže jsme nuceni vzdát se úplných zbytečností, ale mnozí z nás se musí načas obejít i bez toho, co je pouze zbytečné – tedy bez věcí, jež nám za běžných okolností přinášejí užitek, ovšem v naléhavých případech bez nich lze žít. Když to dokážeme, možná zjistíme, co je opravdu podstatné, a pak se můžeme pomalu začít vracet ke zbytečným věcem, které nám zlepšují život a rozšiřují obzory, avšak nepředstavují nepotřebné harampádí.

Aby bylo všechno ještě složitější, rozsah pojmu „nezbytnost“ se proměňuje spolu s tím, jak se měníme my. To, co bylo nezbytné před pěti lety nebo i dny, dnes nutné být vůbec nemusí, a proto si musíme neustále klást otázky, přizpůsobovat se a zbavovat se toho, co už nepotřebujeme. A v krizi, kdy se týden táhne jako celý měsíc a měsíc jako celý život, to platí dvojnásob.

Lidé zavření ve svých domovech se musejí vyrovnávat s faktem, že na jejich majetku záleží méně, než se původně domnívali. Tato skutečnost bije do očí na každém kroku. Všechny věci, na něž teď jen sedá prach – trofeje ze středoškolských turnajů v basketbalu, vysokoškolské učebnice a rozbité kuchyňské roboty –, nikdy nebyly tak důležité jako lidé. Pandemie to jen zdůraznila a ušetřila nám zásadní lekci, a sice že věci často stávají v cestě tomu, co je doopravdy nezbytné, tedy vztahům. Z našich životů se vytratily mezilidské vazby, které si nemůžeme jen tak koupit. Musejí se pěstovat. K tomu je ovšem potřeba zásadně zjednodušit naše životy, a to nejprve na poli věcí a pak postupně ve všech ostatních oblastech. Tato kniha vznikla proto, aby obyčejným lidem, jako jste vy nebo já, pomohla zbavit se vnějšího nepořádku a hned poté se ponořit do sebe a zkrotit nepořádek v naší

mysli, emocích, psychice, duchovnu, financích, kreativité a vztazích, který nás zatěžuje a narušuje naše vazby s druhými lidmi.

Nejlepší chvíle

ke zjednodušení
přišla před deseti

lety, ta druhá
nejlepší nastala

právě teď.

Pokud The Minimalists už nějakou dobu sledujete, jistě vám budou některé střípky z našich životů zmíněné v kapitole „Úvod do života s méně věcmi“ připadat povědomé: smrt, rozvod nebo třeba „balící večírek“. Nejsou to však jen informace určené novým čtenářům. V této knize do hloubky probereme naše nesnáze, nejistoty, zneužívání omamných látek, závislosti, nevěru, fanatická přesvědčení, zármutek a bolest, které nás dovedly k trvalé životní změně. Až vyložíme všechny karty na stůl, vydáme se na neprobádané území a začneme zkoumat sedm zásadně důležitých vztahů, jež utvářejí naši osobnost.

Tato kniha se nezabývá pandemií – je to příručka pro běžný život. Pandemie naše každodenní problémy pouze vystupňovala a zvýšila jejich na-

PŘEDMLUVA

léhavost. Vzhledem k nedávnému propadu ekonomiky a obnovení zájmu o hledání smyslu života se bude naše společnost muset v nepříliš vzdálené budoucnosti postavit čelem k několika zásadním nepříjemným pravdám. Byla zavedena řada nových norem a další ještě vzniknou. Někteří z nás budou za každou cenu lpět na minulosti a usilovat o „návrat do normálu“, což je podobné jako snažit se udržet v dlaních kus ledu – až se rozpustí, bude nenávratně pryč. Několikrát jsem dostal otázku: „Kdy se všechno zase obrátí k lepšímu?“ Onen „obrat k lepšímu“ však předpokládá, že se vrátíme do minulosti, do „normálu“, který ovšem většině lidí nevyhovoval, nebo jim aspoň nepřinášel pocit smysluplnosti. Nevím sice, co nás v budoucnosti čeká, ale doufám, že po překonání současné nejistoty vybudujeme *nový* normál, jehož základy budou tvořit vědomý život a pospolitost, nikoli „spotřebitelská důvěra“.

Předtím však musíme dospět k onomu zmíněnému zjednodušení.

Musíme skoncovat s nepořádkem, abychom našli cestu vpřed.

Musíme se dopracovat k hlubšímu porozumění.

Uprostřed jarní koronavirové krize jsem mluvil s jedním ze svých osobních mentorů, podnikatelem Karlem Weidnerem, a ten mi ukázal čínské znaky pro „krizi“ – *wei tí*, přičemž *wei* znamená „nebezpečí“ a *tí* zase „příležitost“. Mezi jazykovědci se sice vedou spory o tom, zda je skutečně přesné překládat znak *tí* jako „příležitost“, každopádně se jedná o užitečnou analogii: krize se nachází na průsečíku nebezpečí a příležitosti.

Časem nás bezpochyby čekají další krize. I teď, zatímco píšu tato slova, se ve vzduchu vznáší neurčitý pocit ohrožení. Zároveň ale větrím příležitost. Právě tehdy, když jsme obklopeni nebezpečím, totiž máme šanci „využít těchto dnů a všechno přehodnotit“, jak říká můj přítel Joshua Becker.

Možná bychom měli současnou situaci vnímat jako takový budíček. Nepromarněme příležitost k tomu, abychom všechno přehodnotili, zbavili se zbytečností, začali znovu. Nejlepší chvíle ke zjednodušení přišla před deseti lety, ta druhá nejlepší nastala právě teď.

– Joshua Fields Millburn

Úvod do života s méně věcmi

Náš majetek je hmotným odrazem našeho vnitřního života. Stačí se rozhlédnout kolem sebe a zjistíme, že z našich domovů na první pohled číší úzkost, utrpení a neklid. V průměrné americké domácnosti najdeme přes 300 000 předmětů.¹ Jeden by čekal, že s takovým množstvím věcí budeme všichni bez sebe radostí. Z dlouhé řady studií však vyplývá pravý opak² – jsme ještě více plní obav, přetížení a nešťastní. Smutek se snažíme zahnat hromaděním dalších a dalších věcí a nemyslíme na to, jakou cenu za konzumní styl života platíme.

Pořizovací cena každé nové věci představuje pouhou špičku ledovce. Skutečné náklady na každý předmět jeho cenu výrazně převyšují. Musíme do nich započítat výdaje za skladování dané věci, údržbu, čištění, zalévání, nabíjení, příslušenství, tankování, výměnu oleje nebo baterií, opravy, nové nátěry, péči, ochranu a nakonec, když tohle všechno přestane stačit, výměnu za novější model. (A to nemluvím o tom, jak vysokou, třebaže hůř vyčíslitelnou daň si náš majetek vybírá na našich emocích a psychice.) Pokud se to všechno sečte, skutečné náklady na vlastnictví věcí jsou nesmírně vysoké. Proto bychom si měli pečlivě rozmyslet, co si vpustíme do života – všechno si totiž dovolit nemůžeme.

Píšu-li, že si nemůžeme dovolit všechno, myslím to vážně, jak v do-
slovném, tak v přeneseném slova smyslu. Jenže místo toho, abychom si na
uspokojení chvíli počkali a bez vytoužené věci se ještě chvíli obešli, raději se
zadlužíme. Průměrný Američan nosí v peněžence zhruba tři kreditní karty.³
Jeden z deseti aktivně používá více než deset kreditek. Průměrný dluh na
jedné kreditní kartě činí přes 16 000 dolarů.⁴

A to není zdaleka všechno. Už před pandemií v roce 2020 mělo dluhy
více než 80 procent z nás,⁵ přičemž celkový spotřebitelský dluh ve Spojených
státech přesahoval 14 bilionů dolarů.⁶ Tento stav lze vysvětlit hned
několika způsoby, z nichž jeden je smutnější než druhý: za boty, šperky
a hodinky utrácíme víc než za vyšší vzdělání.⁷ Naše čím dál větší domy, je-

Minimalismus
pomáhá zbavit se
věcí, abychom
měli dost místa
na to, co je na
rozdíl od nich
důležité.

jichž plocha se za posledních padesát let víc než
zdvojnásobila,⁸ obývá větší počet televizorů než
lidí.⁹ Každý Američan vyhodí za rok v průměru
36 kilogramů oblečení, přestože by se 95 procent
těchto svršků dalo ještě nosit nebo recyklovat.¹⁰
Naše města jsou prošípana větším počtem ná-
kupních center než středních škol.¹¹ Když už mlu-
víme o středních školách, věděli jste, že 93 procent
dospívajících uvádí jako svůj nejoblíbenější ko-
níček nakupování?¹² Je vůbec nakupování hobby?
Zřejmě ano, protože za zbytné zboží utratíme 1,2

bilionu dolarů ročně.¹³ Abychom si dobře rozuměli: znamená to, že každý rok
vydáme přes bilion dolarů za věci, které nepotřebujeme.

Víte, jak dlouho trvá utratit bilion dolarů? Kdybyste teď vyrazili ven
a každou vteřinu utratili jeden dolar, zbavit se bilionu dolarů by vám zabra-
lo déle než 95 000 let. I kdybyste *každý den* od narození Buddha rozházeli
celý milion dolarů, bilion byste do dneška utratit nestihli.

Vzhledem k takto vysokým výdajům nás sotva může překvapit, že zhruba polovina amerických domácností nezvládne vůbec nic ušetřit. Přes 50 procent z nás nemá po ruce dost peněz ani na překlenutí měsíčního výpadku příjmu,¹⁴ 62 procent Američanů nemá našetřeno ani 1000 dolarů¹⁵ a téměř polovina z nás by nedokázala dát v naléhavém případě dohromady 400 dolarů.¹⁶ Příčinou problému nejsou jen nízké příjmy, ale právě také vysoké výdaje, které sužují jak chudší domácnosti, tak lidi s šesticifernými ročními příjmy. Téměř 25 procent domácností s příjmy od 100 000 do 150 000 dolarů ročně připouští, že by jim způsobilo značné potíže, kdyby musely během jednoho měsíce neočekávaně zaplatit 2000 dolarů navíc.¹⁷ Ve světle toho, že 60 procent domácností má v příštích dvanácti měsících postihnout „finanční šok“,¹⁸ působí toto zadlužení vskutku děsivě. Všechna uvedená čísla platila už před ekonomickým poklesem v roce 2020 a krize jen ukázala, jak moc jsou naše rozpočty napjaté.

Přesto dál utrácíme, konzumujeme, rosteme. Průměrná podlahová plocha nového domu se rychle přibližuje hranici 280 metrů čtverečních.¹⁹ Navzdory tomu, kolik místa máme k dispozici, funguje v celých Spojených státech přes 52 000 samoobslužných skladů,²⁰ což je více než čtyřnásobek počtu kaváren Starbucks!

Ačkoli bydlíme ve větších domech a naše sklady praskají ve švech, pořád nám v garážích nezbývá dost místa na parkování, i garáže totiž míváme přečpané věcmi: nepoužívaným sportovním vybavením, posilovacími stroji, potřebami na táboření, časopisy, CD a DVD, starým oblečením, elektronikou a nábytkem.²¹ Od podlahy ke stropu se tyčí stohy vyrovnaných krabic a boxů s nepotřebnými předměty.

Nesmíme zapomenout ani na dětské hračky. Přestože americké děti tvoří jen něco málo přes tři procenta dětské populace na celém světě, spotřebují 40 procent světových hraček.²² Věděli jste, že průměrné dítě vlastní

přes 200 hraček, ale každý den si hraje jen s 12 z nich?²³ Nedávný výzkum potvrdil to, co všichni rodiče dávno vědí, totiž že děti, které mají příliš mnoho hraček, se hůř soustředí a nedokážou se tolik zabrat do hry.²⁴ Ale ruku na srdce, i my dospělí přece máme hračky, které nás rozptylují. To je nepopiratelný fakt. Kdyby celý svět konzumoval stejnou rychlostí jako Američané, potřebovali bychom téměř pět planet Zemí, aby naši neřízenou spotřebu unesly.²⁵ Znamé rčení, že „věci, které vlastníme, nakonec začnou vlastnit nás“, se dnes zdá o to pravdivější.

Může to ovšem být i jinak.

Existenciální nepořádek

Můžeme si vyjmenovat spoustu věcí, které nám kdysi přinášely užitek a radost, v dnešním světě už ale uplatnění nenajdou: vytáčení telefonů, disky, jednorázové fotoaparáty, audiokazety, faxy, přehrávače disků LaserDisc, pagery, palmtopy, hračky Furby. Většina z nás se pod vlivem až nábožné nostalgie odmítá zakoupených předmětů zbavit i dlouho poté, co dosloužily. Artefakty minulých dob mívají zvláštní schopnost vetřít se do naší přítomnosti.

Na svých sbírkách videokazet, nepoužívaných vyklápěcích telefonech a neforemných džínách pak lpíme, jako by nám šlo o život, a místo aby-chom tyto předměty opravili nebo odložili k recyklaci, přihodíme je na hromadu jiného harampádí. Postupným hromaděním se z našich sklepů, komor a půd stávají jakési očištěcí věcí přečpané nepotřebnou veteší.

Vlastníme obrovské množství předmětů, které už nepoužíváme, a právě jejich neužitečnost je možná nejvýraznější známkou toho, že bychom se jich měli zbavit. Stejně jako naše potřeby, touhy a technologie se totiž mění i okolní svět. Z toho, co nám dnes přináší užitek, se může už zítra stát pře-

bytečný krám. Proto musíme být ochotni vzdát se čehokoli, dokonce i nástrojů, které nám zatím dobře slouží. Můžeme pak nepoužívaným věcem najít nové dočasné majitele, aby je mohl upotřebit ještě někdo jiný a aby neskončily jako lapače prachu v našich domácích mauzoleích.

Čas nezadržitelně plyne a všechno nakonec zastará. Za sto let budou na světě žít noví lidé, kteří si ani nevzpomenou na USB kabely, iPhony a televize s plochou obrazovkou. Nechají minulost za sebou, aby měli dost místa na budoucnost. Pro naši přítomnost z toho plyne ponaučení, že k tomu, které hmotné statky si vpustíme do života, musíme přistupovat zodpovědně. Musíme si je pečlivě vybírat. A stejné úsilí bychom měli vyvinout i tehdy, když věci přestanou být užitečné, nelpět na věcech totiž patří k výsostným známkám dospělosti.

Teď si pojďme vysvětlit, jak jsme dospěli do současného stavu – a jak z toho ven.

Nadbytek jako měřítko úspěchu

Jak by se vám zlepšil život, kdybyste toho měli méně? Právě touto otázkou začíná cesta k prostému životu. Mně samotnému bohužel trvalo třicet let, než jsem si ji poprvé položil.

Narodil jsem se v Daytonu ve státě Ohio, kolébce letectví, funkové hudby a proslulých drátěných kol Dayton Wire Wheels. V poslední době jste možná zaznamenali zprávu, že Dayton obsadil v USA první místo v počtu předávkování drogami.²⁶ Při pohledu zpět možná působí zvláště, že když jsem vyrůstal, vůbec jsem si neuvědomoval, že jsme chudí. Chudoba byla něco jako kyslík – obklopovala mě ze všech stran, já ji ale neviděl. Byla prostě všude.

Na svět jsem přišel v roce 1981 na Wrightově-Pattersonově letecké základně, kde tehdy můj otec, statný dvačtyřicetiletý muž s předčasně šedivými vlasy a chlapeckým obličejem, působil jako vojenský lékař. Matka, drobná blondýnka s chraptivým hlasem kuřáčky narozená v jednom z posledních ročníků takzvané „tiché generace“,²⁷ jen pár měsíců před Nagasaki a Hirošimou, byla o sedm let mladší než on a pracovala jako sekretářka.

Podle fotografie by mohl leckdo soudit, že jsem měl idylické dětství v dobře zajištěné rodině ze Středozápadu. Psal se začátek osmdesátých let, kdy se Dayton ještě nacházel na sklonku svého vrcholného období. Bylo to předtím, než se z průmyslového Středozápadu stal takzvaný „rezavý pás“,²⁸ místo ochromil fenomén „bílého útěku“²⁹ a než se epidemie závislosti na opiá-

ÚVOD DO ŽIVOTA S MÉNĚ VĚCMÍ

tech v okrese Montgomery rozšířila na oba břehy řeky Great Miami. Tehdy se ještě Daytonu přezdívalo „malý Detroit“ a bylo to myšleno jako poklona. Výroba jela na plné obrátky, většina rodin žila v dostatku a lidé se obvykle těšili pocitu, že jejich životy mají smysl.

Jenže krátce po mém narození otec onemocněl a všechno se začalo hroutit. Táta trpěl vážnými psychickými chorobami – schizofrenií a bipolární poruchou, které měly ještě horší průběh kvůli jeho nadměrnému pití. Než jsem se naučil chodit, otec začal dlouze rozmlouvat, a dokonce i pěstovat vztahy s lidmi, kteří ve skutečnosti neexistovali. Ve chvílích zatemnění myslí býval agresivní a nepředvídatelný. Moje vůbec první dětská vzpomínka pochází ze dne, kdy táta v našem domě v daytonské čtvrti Oregon típl mámě o holou kůži na hrudníku cigaretu. To mi byly tři roky.

Rok poté, co se u něj začaly projevovat násilnické sklony, se se mnou máma odstěhovala. Zhruba ve stejné době začala pít. Usadili jsme se na třicet kilometrů vzdáleném předměstí Daytonu. To zní docela dobře, ne? Předměstí. Náš život měl ale do idylky daleko. Za 200 dolarů měsíčně jsme si pronajali byt ve zchátralém dvojdomku. (Dnes je náš bývalý dům neobydlený a určený k demolici.) Toulavé kočky a psi, prodejny alkoholu a kostely, drogy, alkohol a polorozpadlé budovy. Naše čtvrt nebyla nebezpečná, jen chudá.

Jak se situace postupně zhoršovala, máma pila čím dál víc. Většinu dětství jsem si myslel, že peníze mívají dvě barvy: zelenou a bílou. Bílé bankovky (tehdy jsem netušil, že jsou to poukázky na potraviny) občas máma prodávala se ziskem padesáti centů na dolar, protože alkohol si mohla koupit jen za zelené peníze. Když se jí podařilo získat práci na plný úvazek, vydělávala minimální mzdu, žádné zaměstnání si ale neudržela dlouho. Jakmile začala pít, několik dní v kuse nevyšla z našeho vlhkého dvoupokojového bytu, nic nejedla a jen se na flekatém béžovém gauči nalévala alkoholem a kouřila jednu cigaretu za druhou. Náš domov byl vždycky slabě cítit po moči, prázdných plechovkách od piva a zažraném cigaretovém dýmu. Ten zápach si dokážu vybavit dodnes.

Pokaždé když jsem rozsvítil v kuchyni, do všech stran se rozprchli švábi. Vypadalo to, že k nám lezou z vedlejšího bytu. Naším sousedem byl vlídný, osamělý veterán z druhé světové války, kterému bylo něco přes sedmdesát a vlastnil tolik věcí, že by to vydalo na tři nebo čtyři byty. Brouci mu nevadili – možná zažil horší hmyzí invaze nebo byl jen rád, že má společnost. Kdykoli máma švába zašlápla pantoflem, zamumlala větu z 39. verše 22. kapitoly Matoušova evangelia: „Miluj bližního svého.“ Během flámování si ovšem citát často pozměnila: „Nasrat na bližního svého.“ Jako dítě jsem si myslel, že se jedná o dvě různé pasáže z Bible, snad dokládající rozdíl mezi Starým a Novým zákonem.

Máma byla praktikující katolička. Krátce po dvacítce dokonce žila v klášteře jako jeptiška, tuto dráhu ale opustila kvůli kariéře letušky, pak získala místo sekretářky a nakonec se dlouho po svých třicátých narozeninách stala matkou. Několikrát denně se modlila s růžencem propleteným mezi prsty, až se jí na pravém palci a ukazováčku zahnědlém od nikotinu nadělaly puchýře. Probírala se jednotlivými korálky a pořád dokola odříkávala otčenáše, zdrávasy a modlitbu míru skupiny Anonymních alkoholiků, prosila Boha, aby z ní sejmul břemeno, aby ji uzdravil z její nemoci: prosím, Bože, prosím. Vytoužený klid mysli se však po žádné z modliteb nedostavil.

Kdybych měl spočítat na prstech, kolikrát nám vypnuli elektřinu (k čemuž v našem bytě docházelo mnohem častěji než u souseda), musel bych si zout boty. Dokázali jsme si ale poradit – prostě jsme si odvedle natáhli prodlužovací kabel a televize mohla vyhrávat dál. Pokud nás odstříhli od proudu v zimě a v bytě začalo být moc chladno, vyráželi jsme s mámou na „přespávačky“ k různým mužům. Doma máma vyspávala do pozdního odpoledne a já si zatím hrál s vojáčky. Vzpomínám si, že po hře jsem každou figurku ukázněně vrátil do správného plastového obalu, protože to byla jediná věc, kterou jsem měl ve svém neuspořádaném světě pod kontrolou. Kladné hrdiny jsem uložil do jedné krabice, záporáky do druhé a všechny zbraně do třetí. Tu a tam se některým zloduchům podařilo přeběhnout na druhou stranu mezi správňáky.

Na naší prohnilé přední verandě se občas vedle díry po třech chybějících prknech objevily tašky s nákupem. Máma mi tvrdila, že se modlila ke svatému Antoníčkovvi a ten nám sehnal jídlo. Občas nám nezbylo než se delší dobu živit výhradně vymodleným burákovým máslem, toustovým chlebem a balenými sladkostmi. Když mi bylo sedm let, ze zchátralé verandy jsem spadl. Jedno dřevěné prkno neuneslo váhu mého obtloustlého dětského těla a já přistál obličejem přímo na chodníku, který se nacházel o metr níž.

Byla z toho spousta krve a řevu a vzpomínám si, jak mě zachvátila zvláštní dvojí panika: jednak z krve, která mi crčela z brady, a pak z toho, že když jsem s jekotem vběhl dovnitř a bezradně kolem sebe máchal rukama, máma zůstala

Naše vzpomínky
se neskrývají
v našich věcech,
ale v nás
samotných.

la bez hnutí sedět na gauči. Nakonec jsem si musel sám dojít na pohotovost vzdálenou přes tři kilometry. Jizvy po pádu mám na obličejí patrně dodnes.

Učitelka v první třídě mě několikrát nazvala „dítětem s klíčem na krku“. Tehdy jsem nevěděl, co to znamená. Po škole jsem většinou šel domů, otevřel dveře a našel mámu ležet v bezvědomí na gauči, v popelníku ještě zapálenou cigaretu, z níž

visely čtyři centimetry neodklepnutého popela. Skoro jako by si máma nespřávně vyložila výraz „žena v domácnosti“.

Nerad bych, abyste mě špatně pochopili – moje matka byla laskavý člověk s dobrým srdcem. Záleželo jí na lidech a nesmírně mě milovala. A já miloval ji. Platí to dodnes. Tak strašně se mi po ní stýská, že se mi pravidelně zjevuje ve snech. Nebyla zlá, jen ve svém životě přestala vidět smysl a z této ztráty se zrodila neutišitelná nespokojenost.

Náš majetek je
hmotným odrazem
našeho vnitřního
života.

Jako dítě jsem si přirozeně myslel, že nejsme šťastní, protože nemáme peníze. Kdybych dokázal peníze vydělat a bylo by jich hodně, štěstí by přišlo samo. Neskončil bych jako máma. Mohl bych

mít hromadu věcí, které by mi bez ustání dělaly radost. V osmnácti jsem se proto rozhodl nejít na vysokou školu, nastoupil jsem na začátečnickou pozici ve velké korporaci a dalších deset let jsem pilně stoupal po kariérním žebříčku. Nevadily mi ranní porady, pozdně večerní telefonáty zákazníkům ani osmdesátihodinové pracovní týdny. Pro „úspěch“ bych udělal cokoli.

ÚVOD DO ŽIVOTA S MÉNĚ VĚCMÍ

Do svých osmadvacátých narozenin jsem dosáhl všeho, co jsem si v dětství vysnil: pobíral jsem šesticiferný roční plat, vlastnil jsem luxusní auta, skříňě plné značkového oblečení, velký dům na předměstí, který měl víc koupelen než obyvatel. Byl jsem nejmladším ředitelem za 140 let existence firmy a měl jsem na starost 150 maloobchodních prodejen v Ohio, Kentucku a Indianě. Kromě toho jsem vlastnil spoustu věcí, jež zaplňovaly každičký kout mého konzumního života. Na první pohled to mohlo vypadat jako splněný americký sen.

Jenže pak mě jako blesk z čistého nebe zasáhly dvě události, které mě donutily pohlédnout na své životní cíle kritickým okem: na podzim roku 2009 mi během jednoho měsíce umřela máma a rozpadlo se mi manželství.

Jakmile jsem začal o všem pochybovat, uvědomil jsem si, že jsem se příliš soustředil na to, co je se obvykle považuje za úspěch, především na hromadění věcí. Možná jsem žil „americký sen“, avšak můj sen to nebyl. Ani se nejednalo o noční můru, jen mi to najednou nepřípadalo ničím pozoruhodné. Paradoxně jsem musel získat všechno, po čem jsem domněle toužil, abych pochopil, že ve skutečnosti chci něco úplně jiného.

V zajetí věcí

Když mi bylo dvacet sedm let, máma se z Ohia přestěhovala na Floridu a konečně začala pobírat důchod. Za pár měsíců zjistila, že má rakovinu plic ve čtvrtém stadiu. Když prodělávala chemoterapii a ozařování, trávil jsem u ní na Floridě spoustu času a sledoval, jak s postupující rakovinou hubne a zrazuje ji paměť. Ještě téhož roku zemřela.

Po její smrti mě čekala poslední návštěva, tentokrát kvůli tomu, abych vystěhoval její věci. Nasedl jsem tedy v Daytonu do letadla do St. Petersburgu

na Floridě a v mámině maličkém dvoupokojovém bytě objevil tolik věcí, že by se z nich daly zařídit tři domy.

Máma nepatřila k chorobným shromažďovačům. Měla tak vytříbený vkus, že se z ní klidně mohla stát návrhářka interiérů v maximalistickém stylu. Jen prostě vlastnila hodně věcí, které za svých pětadesát let nastrádala. Diagnózou „kompulzivní hromadění“ trpí necelých pět procent Američanů,³⁰ což ovšem neznamená, že by zbylých 95 procent z nás nemělo příliš mnoho majetku. Lpíme na předmětech, které si spojujeme se vzpomínkami, a schraňujeme je po celý život. U mámy to tak rozhodně bylo a já najednou netušil, co si mám se všemi těmi věcmi počít.

Takže jsem udělal to, co by udělal každý dobrý syn: zavolaal jsem do stěhovací firmy.

Po telefonu jsem požádal o největší nákladní auto, jaké mají. Musel jsem čekat o den déle, než se jim uvolnil vůz s nejdělsí, osmimetrovou nástavbou. Během čekání na stěhováky jsem pozval několik máminých přátel, aby mi pomohli její věci roztřídit. Sám bych to ohromné množství nezvládl.

Mámin obývací pokoj byl přecpaný objemným starožitným nábytkem, starými obrazy a bezpočtem ozdobných deček. V kuchyni se vršily stovky talířů, šálků, misek a nádobí všech možných tvarů a barev. Koupelna skýtala takové množství kosmetických přípravků, že bych si mohl otevřít velkoobchod. Koupelnová skříň snad musela sloužit k zásobování hotelu, přímo totiž přetékala stohy barevně neladících ručníků, utěrek, plážových osušek, prostěradel, příkrývek a prošívaných dek. A to se ani neptejte, jak vypadala mámina ložnice. Proč měla ve skříni napěchovaných čtrnáct zimních kabátů? Čtrnáct! Vždyť bydlela necelý kilometr od pláže! Stručně řečeno, máma vlastnila spoustu věcí. A já pořád nemohl vymyslet, kam s nimi.

Takže jsem udělal opět to, co by udělal každý dobrý syn: pronajal jsem si skladovou kóji.

Nechtěl jsem věci po mámě pomíchat s těmi svými. Už tak jsem měl velký dům s velkým sklepem přečpaným krámy. Díky skladové kóji bych si ale mohl všechno po mámě nechat. Třeba mi to jednou, v jakési mlhavě neurčité budoucnosti přijde vhod.

Dal jsem se tedy do balení snad všeho, co máma za celý svůj život vlastnila. Když jsem stáhl přehoz z postele v historickém stylu, našel jsem pod ní čtyři těžké, desítky let staré krabice od papíru do tiskárny oblepené několika vrstvami izolepy. Jednu po druhé jsem je vytáhl a upoutalo mě, že je každá na boku označená tlustým černým fixem: 1, 2, 3, 4. Stál jsem nad nimi a přemýšlel, co se asi může uvnitř skrývat. Pak jsem se sklonil, zavřel oči a zhluboka se nadechl. Rozevřel jsem víčka a odfoukl si.

Moje zvědavost se s každou otevřenou krabicí stupňovala. Vytahoval jsem na světlo své výkresy, domácí úkoly a vysvědčení ze základní školy, od první do čtvrté třídy. Zpočátku jsem si říkal: „Proč si máma tolik zbytečných papírů schovávala?“ Pak mi ale začaly v hlavě vyvstávat obrazy z minulosti a odpověď na sebe nenechala dlouho čekat – máma si v krabicích schovávala kousek mě samotného, obsahovaly všechny její vzpomínky.

„No tak moment!“ vyhrkl jsem nahlas v prázdné ložnici, jakmile jsem si uvědomil, že máma žádnou z krabic nejméně dvacet let neotevřela. Evidentně nikdy po žádné z těchto „vzpomínek“ nesáhla, a právě to mi pomohlo pochopit jednu důležitou pravdu, a sice že naše vzpomínky se neskrývají v našich věcech, ale v nás samotných.

Tohle měl možná na mysli skotský filozof 18. století David Hume, když napsal, že „mysl, jak můžeme běžně pozorovat, má silný sklon přenášet se na vnější předměty a sdružovat s nimi vnitřní imprese“.³¹ Máma nemusela schraňovat krabice, aby si uchovala kousek svého syna, vždyť já v nich stejně nikdy nebyl. Pak jsem se ale rozhlédl po jejím bytě, po všech jejích věcech, a v tu ránu mi došlo, že se právě chystám udělat totéž. Jen místo toho,

abych si máminy vzpomínky zastrčil pod postel, hodlal jsem je naházet do větší krabice opatřené visacím zámkem. Pro případ, že bych je ještě někdy potřeboval.

Takže jsem zase udělal to, co by udělal každý dobrý syn: zavola jsem do stěhovací firmy a nákladní auto odvolal. Pak jsem zrušil pronájem skladové kóje a během následujících dvanácti dnů jsem téměř všechno prodal nebo rozdal. Když napíšu, že jsem během toho dospěl k několika zásadním prozřením, bude to slabé vyjádření.

Nejenže jsem zjistil, že se naše vzpomínky nenacházejí ve věcech, ale navíc jsem se i dozvěděl, v čem tkví skutečná hodnota věcí. Popravdě řečeno, měl jsem zcela sobecké nutkání si veškerý mámin majetek nechat. Jenže kdybych to všechno natrvalo někam zamknul, nic bych tím vlastně nezískal. Naopak když na těch věcech nebudu lpět, můžu obohatit životy jiných lidí. A tak jsem většinu rozdal máminým přátelům a daroval místním dobročinným organizacím, protože to, co jeden člověk považuje za zbytečnost, může někdo jiný zoufale potřebovat. Peníze utržené z prodeje několika málo zbylých předmětů jsem daroval dvěma dobročinným spolkům, jejichž pomoc máma využívala, když chodila na chemoterapii a ozařování. Nakonec jsem tedy přišel na to, že nelpěním na věcech můžu prospět druhým.

Zpátky do Ohia jsem si s sebou odvezl jen hrstku předmětů s citovou hodnotou: starý obraz, pár fotografií a jednu nebo dvě ozdobné dečky. Pomohlo mi to pochopit, že čím méně věcí s citovou hodnotou vlastníme, tím lépe je dokážeme ocenit. Těch několika málo kousků, které jsem si nechal, si vážím mnohem víc, než kdybych jejich význam rozředit desítkami nebo stovkami nejrůznějších cetek.

Poslední poznatek, který jsem si z této zkušenosti odnesl, byl praktického rázu. Přestože platí, že se naše vzpomínky nenacházejí ve věcech, je zároveň pravda, že věci v nás někdy mohou vzpomínky vyvolat. Před od-

jezdem z Floridy jsem si proto spoustu máminých věcí nafotil a do Ohia si odvezl jen několik krabic fotografií. Ty jsem si pak naskenoval a uložil.

Díky tomu pro mě bylo snazší nelpět na mámině majetku, protože jsem věděl, že nepřijdu o žádné vzpomínky.

Zkrátka a dobře, musel jsem se vzdát toho, co mě tížilo, abych mohl jít dál.

Pořádkumilovný křeček

Doma na mě čekal velký úkol – inventura celé mé existence. Zdálo se, že mám všechno v životě pěkně srovnané. Ve skutečnosti jsem ale nebyl nic jiného než pořádkumilovný křeček. Křečkování neboli kompulzivní hromadění je v klinickém pojetí považováno za součást obsedantně-kompulzivního spektra. Obsedantně-kompulzivní porucha mi byla i diagnostikována a já jsem opravdu shromažďoval jako posedlý. Na rozdíl od lidí, které vidáme v televizi uprostřed hromad haraburdí navršených na podlaze, kuchyňské lince i všude jinde, jsem ale svůj nepořádek dokázal výborně skrývat.

Můj sklep vypadal jako reklama na velkosklad úložných řešení: stohy neprůhledných plastových boxů označených štítky a nacpaných starými vydáními časopisů *GQ* a *Esquire*, nabíranými khaki kalhotami a tričky s límečkem, tenisovými raketami a baseballovými rukavicemi, nikdy nepoužitými stany, „nezbytnostmi“ na táboření a kdoví čím ještě. Obývací pokoj připomínal prodejnu elektroniky: profesionální regály na filmy a hudební alba vedle obří televize a stereo soupravy s prostorovým zvukem, která by při zesílení na poloviční výkon porušila limity hlukové zátěže stanovené městskou vyhláškou. Moje domácí kancelář by si zasloužila knihovnický klasifikační systém: knihovny vysoké od podlahy až ke stropu obsahovaly téměř 2000 svazků, z nichž jsem většinu nečetl. A moje šatny jako by vystoupily z filmu *Americké*

psycho: 70 luxusních košil, 12 obleků šitých na míru, nejméně 50 kravat od známých návrhářů, 10 párů bot s koženou podrážkou, asi 100 nejrůznějších triček, 20 párů stejných modrých džínů a tolik ponožek, spodního prádla a doplňků, že bych je neunosil za celý měsíc – všechno úhledně poskládané v zásuvkách nebo pověšené na pravidelně rozmístěných dřevěných ramínkách. Hromadil jsem a hromadil a nikdy jsem neměl dost. A at' jsem rovnal, skládal a uklízel, jak jsem chtěl, pod povrchem neustále číhal chaos.

Jistě, všechno to vypadalo krásně, ale byl to jen první dojem. V mém životě vládl dobře uspořádaný nepořádek. Pod tíhou nahromaděných věcí

jsem se dusil a věděl jsem, že musím něco změnit.

Chtěl jsem žít jednodušeji. A právě tehdy mi do života vstoupil minimalismus.

Snaha o zjednodušení života pro mě začala touto otázkou: *Jak by se mi zlepšil život, kdybych toho měl méně?*

Položil jsem si ji proto, abych zjistil, jaký má zjednodušení smysl. Nestačilo mi vědět, jak na to – musel jsem také zjistit, k čemu mi to bude. Jestliže zjednoduším svůj život, budu mít víc času na péči o vlastní zdraví, na vztahy, finance, tvůrčí aktivity a také na to,

abych mohl být prospěšný druhým. Dal jsem si zkrátka tu práci, abych pochopil výhody zjednodušení ještě předtím, než se dám do vyklízení skříní.

Když pak nastal čas se nepotřebných věcí opravdu začít zbavovat, rozhodl jsem se jít na to postupně. Položil jsem si další otázku: *Co by se stalo, kdybych každý den po celý měsíc dával pryč jednu jedinou věc?*

Nebudu vás napínat – během prvních třiceti dnů jsem se zbavil mnohem, mnohem více než třiceti věcí. Hledání předmětů, které bych mohl dát pryč, se pro mě stalo osobní výzvou. Pátral jsem v pokojích, skříních

Každá z věcí,
kterou jako
minimalista
vlastním, má bud'
praktický účel,
nebo mi dělá
radost.

a skříňkách, chodbách, autě i kanceláři, snažil jsem se vyštourat věci k vyřazení a nechával si jen to, co mi přinášelo užitek. Nad každým předmětem – baseballovou pálkou z dětství, starými skládkami, v nichž chyběly dílky, vaflovačem, který jsme dostali jako svatební dar – jsem se sám sebe zeptal: „Je mi tahle věc v životě užitečná?“ Čím častěji jsem si tu otázku kladl, tím lépe se mi pracovalo a úsilí o zjednodušení bylo každým dnem snazší. Čím více věcí jsem se zbavil, tím svobodnější, šťastnější a lehčí jsem si připadal – a tím víc se mi chtělo pokračovat. Z pár košil se stala půlka skříně. Několik DVD mě přivedlo k vyhození celé knihovny disků. S hrstkou dekorací šlo z domu hned několik zásuvek plných zbytečností. Byl to opojný začarovaný kruh. Čím víc jsem vyhazoval, tím větší jsem měl do toho chuť.

Za osm měsíců po matčině smrti a po nesčetných návštěvách místní dobročinné sběrný jsem se dokázal promyšleně zbavit více než devadesáti procent svého majetku. Chaos se proměnil v klid. Můj dům působil oproti dřívějšímu prázdně, kdybyste mě ale navštívili dnes, přes deset let poté, co jsem dal pryč tolik věcí, určitě byste hned neprohlásili: „Ten člověk je minimalista!“ Asi byste spíš usoudili, že jsem pořádný, a zajímalo by vás, jak to s rodinou děláme, že máme tak hezky „uklizenou“. Pravda je taková, že moje žena, dcera a já toho moc nevlastníme, zato nám ale všechno, co máme, přináší užitek. Všechno – kuchyňské nádobí, oblečení, auto, nábytek – má svoji funkci. Každá z věcí, kterou jako minimalista vlastním, má buď praktický účel, nebo mi dělá radost. Nic jiného mi nesmí do domu.

Teprve když jsem se zbavil všeho zbytečného, pocítil jsem potřebu klást si hlubší otázky. *Kdy jsem hmotnému majetku začal přikládat takový význam? Co je pro mě v životě opravdu důležité? Proč cítím takovou nespokojenost? Jakým člověkem se chci stát? Čím budu poměřovat svůj úspěch?*

Jsou to závažné otázky, na které se těžko odpovídá, ale zjistil jsem, že mi prospěly ještě mnohem víc než odklizení všeho nepotřebného. Jestliže si

na ně neodpovíme důkladně a nekompromisně, budou naše poloprázdné skříně brzy zase praskat ve švech nově nakoupenými věcmi.

Jakmile jsem se zbavil zbytečností a postavil se čelem k zásadním životním otázkám, mohl jsem začít žít prostší život. Brzy si té změny všimli i moji kolegové.

„Působíš míň vynervovaně.“

„Vypadáš mnohem klidněji.“

„Co se to s tebou stalo? Jsi teď mnohem milejší!“

Pak na mě můj nejlepší kamarád Ryan Nicodemus, se kterým se známe od dob, kdy jsme oba byli oplácení páťáci, jednou uhodil s dotazem: „Z čeho jsi sakra tak šťastný?“

Zasmál jsem se a pověděl mu o přístupu k životu zvaném minimalismus.

„Minimalismus? Co to je?“ zeptal se.

„Minimalismus je něco, co člověku pomáhá zbavit se věcí,“ odpověděl jsem. „A víš ty co, Ryane? Podle mě by ti minimalismus taky vůbec nezaškodil, protože... jak to říct... prostě máš strašnou spoustu krámů.“

Zrození snu

Ryan Nicodemus se narodil do dysfunkční rodiny (i když tento výraz tehdy ještě nebyl v módě). Jeho příběh začal stejně jako tolik jiných: nevydařeným dětstvím. Když mu bylo sedm let, jeho rodiče se rozešli. Ryan pak žil s matkou a později i otčímem v mobilním domku a často býval svědkem hojné konzumace drog a alkoholu a fyzického násilí. K tomu se samozřejmě přidávaly problémy s penězi.

Přestože Ryanova matka pobírala podporu v nezaměstnanosti, zdálo se, že její nespokojenost pramení především z finančního nedostatku. Finance

ÚVOD DO ŽIVOTA S MÉNĚ VĚCMI

dělaly těžkou hlavu i Ryanovu otci, který byl horlivým jehovistou a vlastnil malou malířskou firmu. Přestože podnikal, moc toho nevydělal a žil od zakázky k zakázce, bez úspor a plánů do budoucna.

Během dospívání Ryan trávil většinu letních prázdnin prací v otcově firmě, kde maloval a tapetoval absurdně okázalé rezidence s garážemi o ploše 900 metrů čtverečních, vnitřními bazény a soukromými drahami na bowling. Ne snad, že by měl Ryan ambice si jednou podobně honosné sídlo pořídit, tato zkušenost na něj ale udělala silný dojem.

Jednoho parného letního dne se Ryan s otcem pustili do tapetování pěkného domu na předměstí Cincinnati v Ohio. Nebylo to sídlo v ceně několika milionů dolarů, jeho rodiče však podobně hezký dům nikdy nevlastnili.

Když se Ryan seznámil s majiteli, upoutalo ho, jak šťastně vypadají. Na stěnách jejich domova visely usměvavé obličejové příbuzných a přátel, které jako by všudypřítomnou spokojenost potvrzovaly. V každém koutě domu byly věci: televizory, krb, nábytek a další zařízení domácnosti. Ryan si při práci představoval, jak v takovém domě sám bydlí. Úplně viděl, jaké štěstí by to bylo, kdyby mu dům plný věcí patřil. Před dokončením zakázky se zeptal otce: „Kolik peněz musím mít, abych v takovémhle domě mohl bydlet?“

„Synku,“ odpověděl otec, „aby sis to mohl dovolit, musel bys vydělávat tak 50 000 dolarů ročně.“ (Připomínám, že se psala devadesátá léta. I v té době však Ryanovi rodiče tolik rozhodně nevydělávali.) Z této částky se tedy stala Ryanova meta.

Posouvání cílové pásky

V závěrečném ročníku střední školy jsme jednou s Ryanem seděli v jídelně, osamocená dvojice kamarádů u jinak prázdného stolu, a bavili se o tom, co budeme dělat po škole.

„Nevím, co budu dělat, Millie,“ oslovil mě Ryan přezdívkou. „Ale jestli se mi podaří přijít na to, jak vydělat 50 000 dolarů ročně, určitě budu šťastný.“

Neměl jsem důvod s ním nesouhlasit, a tak jsme oba začali usilovat o totéž. V roce 1999, měsíc po maturitě, jsem nastoupil jako obchodní zástupce do místní telekomunikační společnosti. O pár let později, po svém prvním povýšení na vedoucího prodejny, jsem nabídl místo Ryanovi, který do té doby pracoval v otcově firmě a místní školce. Stačilo jen zamávat mu před nosem pár šeky za provize, a hned souhlasil.

Během pár měsíců se Ryan vypracoval na nejlepšího obchodního zástupce v mém týmu a brzy začal vydělávat vysněných 50 000 dolarů. Něco